

Hur kompetensen på personalstyrkan påverkar resultatet inom vården

Sterilteknikerutbildningen 300 YH p, 2019

YrkesAkademin AB

Författare: Charlott Andersson

Examensarbete/Steriltekniker, 300 YH poäng vid Yrkesakademin AB, 2019

Författare: Charlott Andersson

Antal sidor: 22

Titel: Hur kompetensen på personalstyrkan påverkar resultatet inom vården.

Handledare

Datum: 2020 10 25

Sammanfattning

Bakgrunden med detta arbete är att den steriltekniska enheten har haft ett ganska dåligt ryckte om sig under tidigare år. En plats där man sätter många av de oönskade i personalstyrkan. Det var i alla fall den attityden som upplevts på arbetsplatserna för inte så länge sedan. Många personer vet inte vad en sterilcentral gör eller hur arbetet kan påverka patienter, läkare eller annan vårdgivare. Syftet är att visa hur verksamheten på en sterilcentral behöver kunnig och utbildad personal för att förhindra smittspridning. Syftet att visa fördelningen med utbildning på sterilcentralen. Metoden som använts är att kontakta olika steriltekniska avdelningarna i Sverige för att sammanställa vilken kompetens som anställda har på sterilen.

Innehållsförteckning	Sida
Bakgrund	4
Syfte och Mål	5
Metod	5
Resultat	6
Diskussion	6
Källförteckning	9
Bilaga 1: Namn på sjukhus i Sverige	10
Bilaga 2: Mejl till sterilcentralerna	13
Bilaga 3: Statistik	14

Bakgrund

På hemsidan SO-rummet.se kan man läsa om både Florence Nightingale (SO-rummet 201024) och Ignaz Semmelweis (SO-rummet 201025) där denna historia börjar. Dessa två personer, Nightingale och Semmelweis, påtalade vikten av renlighet bland de sjuka patienterna för att få dessa att överleva. På den tiden hade sjukvårdspersonalen mycket lite kompetens om hur sjukdomar smittade. Nightingale med hennes statistisk, och Semmelweis med läkare som tvättade händerna kunde konstatera att med renligheten kom även fler överlevare, färre komplikationer och färre dödsfall.

Kunskapen om vad som görs på en sterilteknisk avdelning varierar. Förut, var den steriltekniska avdelningen ”en avdelning med ganska dåligt ryckte, en avstjälningsplats för icke önskvärda”. Av de slumpmässigt utvalda personerna som svarade på enkäten som gjordes vid sjukhusen (bilaga 1) var kunskapen låg om vad en sterilcentral arbetade med. En del personer helt enkelt gissade till sig att: ”det är väl där man steriliserar saker...?!”.

Sedan mars 2019 har media kunnat rapportera om blodiga och smutsiga instrument (mitti.se) inställda operationer (svt.se) och instrument med kvarvarande kroppsrester (omni.se). Instrument som ska komma till operationen rena, desinfekterade och steriliserade under konstens alla regler, för att förhindra smittspridning, komplikationer och sjukhusrelaterade infektioner. Under de närmaste åren har även stora uppsägningar (vardfokus.se) och varsel legat i fatet hos många av de stora universitetssjukhusen och stora privata aktörer.

I de olika referenserna står det mycket lite om antalet steriltekniker som blivit uppsagda, men under sommaren 2020 blev en del steriltekniker/undersköterskor uppsagda på några av de stora aktörerna, i Stockolmsområdet. Dessa massiva uppsägningar kan ligga till grund att många kompetenta steriltekniker försvinner och utarmar verksamheten.

Med mycket generella termer kan arbetet på en sterilcentral (STC) till som sådant, instrument kommer till STC, då är de ofta använda, de kan se rena ut eftersom operationssjuksköterskan har gjort rent dem innan, men ofta kommer de blodiga, med rester av ben, eller annan organiskt material. I disken kan dessa instrument rengöras manuellt för att ta bort de organiska resterna innan diskdesinfektoren.

Det kan vara ganska utmanande, instrumenten kan vara små, trånga, långa och ihåliga som gör det svårt. Efter den manuella rengöringen sätter man upp dem i vagnar till en diskmaskin, där de sköljs igenom med kallt vatten, tvättas med rengöringsmedel, och desinfekteras med vatten som har ett gradantal över 90 grader Celsius i 1 minut, och till slut torkas.

Då anses dessa instrument höggradigt rena. Efteråt avsynas dessa instrument igen, ibland under mikroskåp, här kan personalen på STC se om det är så att instrumentet är skadat, smutsigt eller har andra fel och brister som kan göra instrumentet obrukbart för patienten och sjukvårdspersonalen. Hittas inga fel lägger man dessa i olika förpackningar och placerar dessa i en autoklav.

En autoklav är en maskin som producerar ånga, (lite grann som en ångbastu) där maskinen noga övervakar ångtryck, tiden och temperaturen, allt för att med säkerhet ska kunna säga att dessa instrument är sterila. Under alla dessa olika processer, kontrolleras, avsynas och registreras det vad som händer, vem i personalen som gör dessa och när, detta för att kunna spåra tillbaka om någonting går fel.

Syfte och Mål

Syftet med denna undersökning är att fastställa den kompetens som finns på sterilcentralerna runt om i Sverige. Hur många som är utbildade steriltekniker, undersköterskor, sjuksköterska eller annan utbildad personal. För att se och ge en större inblick för denna oerhörda kunskapsbank bland personalen och denna komplexa verksamhet till instrumenten, lagar, maskinpark och patientsäkerhet.

Hur många utbildade steriltekniker finns det på våra sjukhus i Sverige? Är bilden representativ för yrket?

Metod

Metoden för att se hur många utbildade steriltekniker det finns på de sjukhus som finns i Sverige var att mejla till dessa. Mejladresser fick jag genom att antingen ringa direkt till sjukhuset eller deras växel. De olika sjukhus som kontaktades finns listade i bilaga 3. Jag fick uppgifterna om sjukhus kom från vårdguiden (vardguiden.com) Randomiserade intervjuer mer personer som befunnit sig i närheten av sjukhusen NKS, Danderyd och Örebro, för att veta om det är allmänt förekommande kunskap med vad man gör på en sterilcentral (bilaga 1). Mediaartiklar hittades genom en google-sökning orden: nks +smutsiga instrument +orena instrument. 20 olika artiklar (2 sidor), fanns det relaterade till den sökningen. Google-sökning på kompetent personal +nks +uppsägningar resulterade i 10 sidor, de 2 första med händelser i nutid. Efter mejlen gått iväg till de olika sjukhusen, väntades svar, en del mejlade tillbaka med uppgifter men i en del fall var det gamla mejladresser som studsat tillbaka, och i en del fall har verksamhetschefen inte bemödat sig att svara, det till trots upprepade förfrågningar.

Svårigheten att få tag i uppgifter har varit olika, främst svårt har det varit på de största sjukhusen och de sjukhus som finns i norra delarna av Sverige.

Resultat

Resultatet av denna undersökning ger en bild av att det inte är så många utbildade steriltekniker på sterilcentralerna. Av de 85 sjukhus som fanns med på Vårdguiden.se är det 41 stycken som har svarat på hur många anställda de har och till antalet. Antalet utbildad personal varierar, och med utbildad personal menar jag då steriltekniker, 16 stycken vårbiträden, 365 stycken undersköterskor, 161 stycken steriltekniker, och 60 yrkesutbildade inom annan kategori och sjuksköterskor. Vid de tillfällena som en anställd har flera kompetenser, exempelvis undersköterska och steriltekniker, har jag delat på den i statistiken. Det resulterar i nära 60 % som är undersköterskor, 27 % steriltekniker, 2,5 % vårdbiträden och 10 % för de övriga. I de 122 stycken slumpmässigt utvalda personerna som svarade på enkäten (bilaga1) var kunskapen låg om vad en sterilcentral arbetade med. 17 av 122 personer kunde med säkerhet svara och 52 personer gissade till sig att ” det är väl där man steriliserar saker...?!”.

Diskussion

För att personal inom vården ska kunna göra ett så gott arbete som möjligt behövs det bra grundförutsättningar. Vårt förhållningssätt vilar på kunskap och resultat med vedertagna vetenskapliga och utarbetade metoder, dessa är av största vikt. Detta för att kunna säkerställa för patienten att de ska kunna få den bästa vården som går att få.

Under utbildningens gång, har mina lärare berättat att tidigare så fanns det endast en utbildning inom detta yrke och den befann sig i Sollefteå. Idag finns det två aktörer, fyra utbildningsorter. Att utbildningen fanns på så få ställen kan ha haft en bidragande orsak till att det finns så få utbildade steriltekniker på sjukhusen. En annan orsak kan vara ekonomiska, att det är dyrare för verksamheten att anställa steriltekniker istället för undersköterskor.

Detta skulle kunna vara ett upplägg för en ny undersökning, men tyvärr inte av mig. En annan anledning till att det är så få steriltekniker kan vara att den allmänna kunskapen om vad just en sterilcentral gör, är låg, att de flesta personer inte har någon aning om vad som sker på en sterilcentral. Självklar vet nog de flesta om att man har olika verktyg, instrument, eller allahanda olika plåster, skålar eller saxar inom vården, men vad som händer med dessa efter att de används kanske inte många har koll på. Samt att detta kan då göra att den oinvidige inte

söker sig till en sterilteknikerutbildning eller ens söker det arbetet när det utannonseras. Frågan är också, hur mycket mer kunskap kan en steriltekniker bidra med än en undersköterska som har jobbat ett par år i verksamheten? En undersköterska kan säkert göra ett bra arbete, men kanske inte har den lite mer djupgående kunskapen om alla de olika processer som en steriltekniker har, hur en autoklav fungerar samt på vilket sätt, eller för den delen hur ett ultraljudsbad använder kavitation för att få bort smutsen?! Eller för den delen, alla dessa olika lagparagrafer som personalen på en sterilcentral bör kunna, för att kunna säkerställa att det man gör, är i linje med dessa lagar.

En annan anledning till varför man som undersköterska inte utbildar sig till steriltekniker kan vara den ganska lilla ökningen i lönekuvertet efter 18 månaders studier, som stundtals kan vara omfattande, beroende på hur pass studieovan den studerande är. Man kan ju bli kvar vid sin läst och blind för nya utmaningar.

Nu vill jag på intet sätt påtala att undersköterskor eller personal med annan gebit inte gör ett bra arbete, för det gör de, men de kanske inte har denna djupgående kunskap om alla de olika processer som en utbildad steriltekniker har. Men hur pass viktigt är det då att man har utbildad personal på en sterilcentral? Ja den frågan kan vara svår att besvara, men ser vi historiskt, både med Nightingale och Semmelweis, så kommer den utbildade personalen att kunna förhindra smittspridning, arbeta för att verksamheten utför arbetet på bästa sätt, på ett vetenskapligt metodiskt sätt för patientsäkerheten och även för säkerheten för den övriga personalen som handskas med godset.

Vilka nackdelar kan det då finnas med att man har speciellt utbildad personal för just den steriltekniska verksamheten? En nackdel kan vara, som sagt tidigare, den ekonomiska biten. Att kompetensen bara ligger inom ett visst område kan man tänka sig, njae till utbildningen som steriltekniker har en del skolor som grundkrav på sig att man har en undersköterskeutbildning, inte alla. Samt att många har som krav för att anställas på en sterilcentral en undersköterskeutbildning

Slutsats/Sammanfattning

Så för att avsluta frågan; hur många utbildade steriltekniker finns det på våra sjukhus i Sverige? Är bilden representativ för yrket? Av de som svarat uppgår siffrorna till närmare 30 %, en av 3-4 är utbildad steriltekniker, men då finns det är ganska stort mörkertal. Är bilden representativ för yrket? Den är svårare att svara på med tanke på det stora mörkertalet, men ser man till antalet så kan man kanske önska att antalet steriltekniker var högre. Men det

kanske kommer med tiden då fler kan gå utbildningen och att det kanske kommer ett generationsskifte. Så, är bilden representativ för yrket, så måste jag nog svara nej.

Källförteckning

<https://www.mitti.se/nyheter/snusklarmet-fran-karolinska-blodiga-instrument-och-harstran/lmsdh!5995977/> 202024

<https://omni.se/kirurg-er-pa-barnsjukhus-far-smutsiga-instrument/a/jP6v9w> 202025

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/aterigen-problem-med-sterilcentral-pa-nks>
202024

<https://www.so-rummet.se/fakta-artiklar/jenner-semmelweis-och-lister-kampen-mot-smitta-och-infektioner> 202025

<https://www.so-rummet.se/kategorier/florence-nightingale> 201024

<https://www.vardguiden.com/lista-over-sjukhus-i-sverige> 201024

<https://www.vardfokus.se/webbnyheter/2019/november/karolinska-varslar-igen-600-nu-tjanster-i-varden/> 202024

Bilagor

Bilaga 1, Namn på sjukhus i Sverige

A

Akademiska
Astrid Lindgren

Alingsås
Avesta

Angered

Arvika

B

Blekinge sjukhus

Bollnäs

Borlänge

Borås

D

Danderyd sjukhus

E

Eksjö

Enköping

Ersta

Eskilstuna

F

Fagersta

Falköping

Falun

Frölunda

G

Gällivare

Gävle

H

Halland

Halmstad

Hudiksvall

Hälsingborg

Härnösand

Hässleholm

K

Kalix

Kalmar

Karlshamn

Karlskoga

Karlskrona

Karlstad

Karolinska

Karsudden

Kungsbacka

Kungälv

Köping

L

Landskrona

Lidköping

Lindesberg

Linköping

Ljungby

Ljusdal

Ludvika

Luleå

Lund

Lycksele

M

Malmö

Mariestad

Mora

Motala

Mölndal

N

Norrköping

Norrtälje

Nyköping

O

Oskarshamn

P

Piteå

R

Ryhov

S

Sahlgrenska

Sala

Sandviken

Simrishamn

Skellefteå

St Eriks

St Göran

Sundsvall

Säter

Söderhamn

Södersjukhuset

Södertälje

T

Torsby

Trelleborg

Trollhättan

U

Uddevalla

Umeå

V

Varberg

Visby

Värnamo

Västervik

Västerås

Växjö

Y

Ystad

Ä

Ängelholm

Ö

Örebro

Örnsköldsvik

Östersund

Bilaga 2: Mejl till sterilcentralerna

Hej!

Jag studerar till Steriltekniker och håller på med mitt examensarbete, jag skriver lite om hur stor kunskap eller kanske okunskap det finns ute i samhället och i verksamheten om just vårt område, sterilteknik.

Det jag skulle önska få är lite generell information, hur många personer ni har i er verksamhet, hur många av dessa som är uskor, som är steriltekniker och hur många ni har som har en högre utbildning såsom enstaka kurser på universitet eller en hel examen. Jag är tyvärr inte intresserad av personal på eventuellt förrådsverksamhet eller vaktmästare, utan bara som arbetar direkt med rengöring och sterilisering av instrument.

Jag skulle vara mycket tacksam för er hjälp, och att ni kan bidra till ett underlag för ökad förståelse för vår otroligt viktiga verksamhet

Bilaga 3: Statistik

Stad	Vårdbit r	Usk a	Sterilte k	Blandad form	Län
A					
Akademiska					Uppsala
Alingsås	0	3	4		Västra Götaland
Angred					Västra Götaland
Arvika					Värmland
Astrid Lindgren					Stockholm
Avesta					Dalarna
B					
Blekinge sjukhus					Blekinge
Bollnäs		7	1	12	Gävleborg
Borlänge					Dalarna
Borås					Västra Götaland
D					
Danderyd			3	2	Stockholm
E					
Eksjö, Högland		12	2	2	Jönköping
Enköping		9	9		Uppsala
Ersta					Stockholm
Eskilstuna	1	8	3	1	Södermanland
F					
Fagersta					Västmanland
Falköping					Västmanland
Falun	0	7	14	4	Dalarna
Frölunda					Västra Götaland
G					

Gällivare					Norbotten
Gävle	0	11	2	1	Gävleborg
H					
Halland					Halland
Halmstad	0	16	3		Halland
Hudiksvall					Gävleborg
Hälsingborg		10	2	2	Skåne
Härnösand					
Hässleholm	2	5	2		Skåne
J					
Jönköping Ryhov					Jönköping
K					
Kalix					Norrbottn
Kalmar		6	8		Kalmar
Karlshamn	0	6	1		
Karlskoga					Örebro
Karlskrona		5	7		
Karlstad		2	5	4	Värmland
Karolinska					Stockholm
Karsudden					Södermanland
Kiruna					Norrbottn
Kristianstad	5	11	8	1	Skåne
Kullberga, Katrineholm		3	3	1	Södermanland
Kungsbacka	0	5	1	7	Halland
Kungälv					Västra Götaland
Köping					Västmanland
L					
Landskrona		5		1	Skåne
Lidköping					
Lindesberg					Örebro
Linköping					Östergötland
Ljungby & Växjö					Kronoberg

Ljusdal					Gävleborg
Ludvika					Dalarna
Luleå					Norrbottn
Lund	36	1	1		Skåne
Lycksele					västerbotten
M					
Malmö	24	4	1		Skåne
Mariestad					
Mora	0	2	8	0	Dalarna
Motala					Östergötland Västra Götaland
Möln dal					
N					
Norrköping					Östergötland
Norrtälje	0	1	4		Stockholm
Nyköping		5	1		Södermanland
O					
Oskarhamn					Kalmar
P					
Piteå					Norrbottn
R					
Ryhov					Jönköping
S					
Sahlgrenska	34	7	1		Västra Götaland
Sala					Västmanland
Sandviken					Gävleborg
Simrishamn					skåne
Skelefteå					västerbotten
Skene					
Skövde	1	9	1		

Sofia hemmet					Stockholm
Sollefteå	13	1			västernorrland
St Erik	4	1	6		Stockholm
St Göran			2		Stockholm
					Västernorrland
Sundsvall					
Säter					Dalarna
Söderhamn					Gävleborg
Södersjukhuset	16	9	3		Stockholm
Södertälje	1	3			Stockholm
T					
Torsby					värmland
Trelleborg					Skåne
					Västra
Trollhättan					Götaland
U					
Uddevalla					Västra Götaland
Umeå	4	25	3	3	västerbotten
V					
Varberg	2	12	3		Halland
Visby		3	5		Gotland
Värnamo	0	6	3		Jönköping
Västervik	1	5	1	0	Kalmar
Västerås		14	6		Västmanland
Växjö & Ljungby	0	10	5	2	Kronoberg
Y					
Ystad	0	5	0		Skåne
Ä					
Ängelholm	1	4	2	1	Skåne
Ö					
Örebro		13	7	1	Örebro

**Yrkes
Akademin**

Örnsköldsvik
Östersund

västernorrland
Jämtland

16

365

161

60